

MODERNIZARE INVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR EUROPEAN ȘI ROLUL CONDUCERII UNIVERSITĂȚII ÎN PROCESS EDUCAȚIONAL

V.VRANCEAN
PRIM-PRORECTOR
UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA

Modernizarea învățământului superior european

Declarația de la Bologna a inițiat procesul de la Bologna, care a dus la dezvoltarea celor mai importante reforme în învățământul superior din era modernă.

Procesul de la Bologna: crearea Spațiului european al învățământului superior.

Uniunea Europeană susține acest proces ,menționând că statele membre rămân pe deplin responsabile de conținutul învățământului și de organizarea sistemului educațional, precum și de diversitatea lor culturală și lingvistică. Acțiunea Uniunii urmărește:

- să dezvolte dimensiunea europeană a educației, în special prin învățarea și răspândirea limbilor statelor membre;
- să favorizeze mobilitatea studenților și a profesorilor, inclusiv prin încurajarea recunoașterii universitare a diplomelor și a perioadelor de studiu;
- să promoveze cooperarea dintre instituțiile de învățământ;
- să dezvolte schimbul de informații și de experiență privind problemele comune ale sistemelor educaționale din statele membre.

Declarația de la Bologna este structurată în jurul a șase acțiuni referitoare la:

1.un sistem de titluri academice care să poată fi ușor recunoscute și comparate, care include introducerea unei anexe comune la diplomă, în vederea îmbunătățirii transparenței;

2.un sistem bazat, în esență, pe două cicluri: un prim ciclu orientat spre piața muncii și cu durata de cel puțin trei ani și un al doilea ciclu (masterat) condiționat de finalizarea primului ciclu;

3.un sistem de credite transferabile similar sistemului ECTS utilizat în cadrul schimburilor [Erasmus](#);

4.mobilitatea studenților, a profesorilor și a cercetătorilor: eliminarea tuturor obstacolelor din calea liberei circulații;

5.cooperarea în asigurarea calității;

6.dimensiunea europeană în învățământul superior: creșterea numărului de module, de materii și de domenii de studiu cu un conținut, o orientare și o organizare care să integreze dimensiunea europeană.

Comunicatul de la Praga (2001) a adăugat procesului de la Bologna următoarele acțiuni:

- învățarea pe tot parcursul vieții, un element esențial al Spațiului european al învățământului superior (SEIS) în vederea creșterii competitivității economice;
- implicarea instituțiilor de învățământ superior și a studenților (*miniștrii au subliniat importanța implicării universităților, a altor instituții de învățământ superior și a studenților pentru a crea un SEIS constructiv*);
- promovarea atractivității SEIS printre studenții din Europa și din alte părți ale lumii.

Conferința de la Berlin (2003):

- a încurajat țările semnatare să aplice sistemul ECTS nu numai pentru transferul de credite ci și pentru acumularea de credite;
- a propus ca din 2005 toți absolvenții să primească Suplimentul la diplomă;
- a propus integrea studiilor doctorale între SEÎS (spațiul european de învățământ superior) și SEC (spațiul european de cercetare);
- a subliniat importanța cercetării, formării în domeniul cercetării și promovării cercetării interdisciplinare pentru a îmbunătăți calitatea învățământului superior;
- a îndemnat la o mai mare mobilitate la nivel de doctorat și postdoctorat;
- a încurajat instituțiile să își întărească cooperarea în domeniul studiilor doctorale și al formării tinerilor cercetători.

Comunicatul de la Bergen (2005) a remarcat realizarea unor progrese semnificative în atingerea obiectivelor procesului de la Bologna. Miniștrii și-au propus ca până în 2007 să facă progrese în următoarele domenii:

- implementarea referințelor și a orientărilor pentru asigurarea calității, astfel cum s-a propus în raportul ENQA (Asociația europeană pentru asigurarea calității în învățământul superior);
- introducerea unor cadre naționale de calificări;
- acordarea și recunoașterea diplomelor comune, inclusiv la nivel doctoral;
- crearea de oportunități pentru trasee flexibile de formare în învățământul superior, inclusiv dispoziții pentru validarea experienței dobândite.

Comunicatul de la Londra (2007):

În perioada 2005-2007, s-au înregistrat progrese generale importante în ceea ce privește SEIS. Cu toate acestea, au rămas numeroase provocări. Acțiunile urmau să se concentreze pe:

- promovarea mobilității studenților și a personalului, precum și pe elaborarea de măsuri destinate evaluării acestei mobilități;
- evaluarea eficacității strategiilor naționale care vizează dimensiunea socială a învățământului;
- elaborarea de indicatori și date pentru măsurarea progreselor în ceea ce privește mobilitatea și dimensiunea socială;
- examinarea modului în care se poate îmbunătăți inserția profesională, cu raportare la sistemul de titluri academice bazat pe trei cicluri și la învățarea pe tot parcursul vieții;
- îmbunătățirea diseminării informațiilor privind SEIS și recunoașterea sa în întreaga lume;
- continuarea evaluării progreselor privind SEIS și elaborarea unei metode de analiză calitativă în acest sens.

Comunicatul de la Leuven/Leuvain-la-Neuve(2009) arată că procesul de la Bologna va continua și după 2010, stabilind următoarele priorități pentru noul deceniu:

- ***garantarea egalității de șanse pentru accesul la un învățământ de calitate;***
- ***creșterea participării la învățarea pe tot parcursul vieții;***
- ***promovarea capacității de inserție profesională;***
- ***definirea unor rezultate ale învățării și a unor misiuni de predare centrate pe studenți;***
- ***asocierea învățământului cu cercetarea și inovarea;***
- ***deschiderea instituțiilor de învățământ superior spre scena internațională;***
- ***creșterea oportunităților de mobilitate și a calității mobilității;***
- ***îmbunătățirea colectării datelor;***
- ***crearea unor instrumente multidimensionale de asigurare a transparenței;***
- ***garantarea finanțării.***

Declarația de la Budapesta-Viena (2010) a marcat sfârșitul primului deceniu al procesului de la Bologna și a lansat în mod oficial Spațiul european al învățământului superior (SEIS), astfel cum a fost acesta prevăzut în Declarația de la Bologna din 1999. Miniștrii au evidențiat următoarele aspecte:

- **libertatea academică**, autonomia și responsabilitatea instituțiilor de învățământ superior ca principii ale Spațiului european al învățământului superior;
- **rolul-cheie al comunității academice** – directori ai instituțiilor, profesori, cercetători, personalul administrativ și studenți – în a face ca Spațiul european al învățământului superior să devină o realitate;
- **învățământul superior ca responsabilitate publică**: instituțiile de învățământ superior ar trebui să beneficieze de resursele necesare într-un cadru stabilit și supervizat de autoritățile publice;
- **necesitatea intensificării eforturilor care vizează dimensiunea socială**, pentru a garanta egalitatea de șanse în privința accesului la un învățământ de calitate, acordând o atenție deosebită grupurilor slab reprezentate.

La Conferința din București (2012) miniștrii au evidențiat următoarele aspecte:

- **mobilitatea globală a studenților: stimulente și bariere, echilibru și dezechilibru;**
- **abordări globale și regionale de asigurare a calității;**
- **responsabilitatea publică pentru învățământul superior;**
- **contribuția reformelor în domeniul învățământului superior la procesul de consolidare a angajării absolvenților.**

Suplimentul la diplomă

- **Suplimentul la diplomă** a fost dezvoltat ca instrument de asigurare a transparenței de către Comisia Europeană, Consiliul Europei și UNESCO, care conține o descriere a naturii, nivelului, contextului, conținutului și statutului studiilor finalizate.
- **La Berlin (2003)** miniștrii au căzut de acord ca din 2005 toți absolvenții să primească Suplimentul la diplomă în mod automat și gratuit, într-o limbă de circulație europeană.
- **În 25 de țări** Suplimentul la diplomă este eliberat automat și gratuit, **în 22 de țări** – la cerere (în 2 țări – pentru o taxă :Ucraina – 10 Euro, Serbia – 50-100 Euro).
- Majoritatea țărilor, în care Suplimentul la diplomă a fost introdus pe scară largă, nu au prevăzut și operații de monitorizare, pentru a urmări, cum este utilizat de către instituțiile academice, de angajatori.

Structura și implementarea primelor două cicluri de studii (licență/BA și masterat/MA)

- Modelul cu 180 de credite ECTS (I ciclu de studii) + 120 de credite (ciclul II de studiu) este cel mai răspândit (17 țări)
- Un model unic de licență, cu 180 credite ECTS, există în Belgia, Franța, Italia, Elveția, Liechtenstein.
- În Finlanda predomină modelul cu 180 credite ECTS, cu peste 75% dintre programe în alte 14 țări.
- Un model unic de 240 credite ECTS se găsește în Armenia, Cipru, Georgia, Kazahstan, Turcia, Ucraina.
- Peste 75% dintre programe, cu 240 credite ECTS, - în Azerbaidjan, Bosnia, Bulgaria, Grecia, Spania, Letonia, Olanda.

Structura și implementarea primelor două cicluri de studiu (licență/BA și masterat/MA)

- În cel de-al doilea ciclu de studiu modelul cu 120 credite ECTS este cel mai răspândit, se găsește în Albania, Armenia, Azerbaidjan, Franța, Georgia, Luxemburg, Turcia.
- Modelul cu 120 credite ECTS este utilizat în peste 75% dintre programe în 18 sisteme de învățământ superior.
- Modelul, care permite obținerea a 90 credite ECTS, este mai puțin răspândit, este prezent în 21 sisteme de învățământ superior. În șase dintre acestea – Bulgaria, Cipru, Irlanda, Moldova, Spania, Scoția – reprezintă cel puțin 50% dintre programe.
- Modelul, care permite obținerea a 60-75 credite ECTS, este prezent în 27 țări și este predominant în 8 sisteme de învățământ superior.
- În 31 de sisteme de învățământ superior este confirmată existența unor programe educaționale în afara modelului tipic Bologna – acestea sunt programe integrate. Durata acestor programe este determinată de legislația națională și de o directivă a UE, care este evaluată la 300-360 credite ECTS sau 5-6 ani.

Ponderea absolvenților ciclului de licență, care își continuă studiile la ciclul de masterat

- În 13 sisteme educaționale această pondere este de 75-100% (Cehia, Polonia, Franța, Austria, Ucraina);
- În Germania, Italia, România, Portugalia, Elveția, Finlanda – 50-75%;
- În Moldova, Suedia, Spania, Scoția – 25-50%;
- În Armenia, Azerbaidjan, Lituania, Norvegia – 10-24%;
- În Andora, Kazahstan, Anglia, Țara Galilor, Irlanda de Nord își continuă studiile între 0-10% din totalul absolvenților ciclului I de studii.

Accesul la următorul ciclu educațional

La Bergen (2005) miniștrii au admis, că „mai există încă o serie de obstacole de acces între cicluri”.

- În 2007, la Londra, au subliniat, că „în viitor, eforturile ar trebui să se concentreze pe îndepărtarea barierelor, care au mai rămas în calea accesului și a progresului între cicluri”.
- În marea majoritate a țărilor, programele de studiu aferente primului ciclu permit accesul către nivelul următor de studii. Totuși, în unele țări, există diplome de absolvire a primului ciclu de studii, care nu permit accesul în cel de-al doilea ciclu (Albania, Suedia, Ucraina) sau unele diplome de absolvire a celui de-al doilea nivel, care nu permit accesul în cel de-al treilea ciclu (Austria, Cipru, Islanda, Muntenegru, Malta, Serbia).
- Sunt programe de licență de tip „academic” și de tip „profesional”. Absolvenților programelor de tip „profesional” li se solicită să parcurgă programe suplimentare de tip „punte”.

Cerința de a susține examenul sau de a participa la cursuri suplimentare

•În ciuda tendinței generale de simplificare a accesului în ciclul următor de studii, sunt țări, unde li se cer absolvenților ciclului I să susțină examenul suplimentar sau să participe la alte cursuri, pentru a li se permite accesul în ciclul II de studii.

•În 6 țări toți studenții trebuie să susțină examene sau să participe la cursuri suplimentare chiar dacă își păstrează domeniul de studii.

•În alte 27 de țări există categorii de studenți, care trebuie să parcurgă un traseu similar.

•În 21 – sistemul de învățământ superior, absolvenții-licență, care doresc să-și continue studiile într-o altă instituție, trebuie să susțină examene sau să participe la cursuri suplimentare.

Cerințe de a avea experiență de muncă

Această cerință este mai rar întâlnită.

- În peste jumătate din numărul țărilor, nu există nici o solicitare legată de experiența de lucru.
- În aproximativ jumătate din numărul țărilor candidaților, care dețin diploma de la altă instituție sau într-un alt domeniu, li se solicită experiența de lucru anterioară.

Modernizarea învățământului superior european

Program cu trei cicluri de studiu (Londra,2007)

Ponderea absolvenților ciclului II, care își continuă studiile în ciclul al treilea:

- în cele mai multe țări – 5-10 sau 10-15%;
- cele mai mici valori – 0,8 în Malta; 3% - în Ucraina;
- Cea mai ridicată pondere > 20% - Moldova, Serbia, Elveția, Austria, Franța.

Școlile doctorale au o dezvoltare rapidă pe teritoriul SEÎS, se regăsesc în 30 de sisteme de învățământ superior.

Există 2 categorii de școli doctorale:

- **Graduate Colleges, care sunt organizate în jurul unei discipline specifice;**
- **Graduate Schools, care are o structură tematică.**

Școlile doctorale pot fi organizate:

- la nivel național (Olanda, Norvegia);
- în cadrul universităților (Anglia, Țara Galilor, Grenada de Nord);
- la nivel de facultate;
- în jurul unei discipline specifice;
- de o echipă de domenii de știință.

Cea mai întâlnită perioadă de studii este de 3 ani (Ucraina, Moldova, Cehia, Slovacia, Austria, Franța, Italia, Bulgaria). În 8 țări este de 3-4 ani (România, Germania, Polonia, Spania, Estonia, Norvegia). Patru țări (Suedia, Turcia) nu reglementează durata studiilor de doctorat.

ECTS: Sistemul European de credite transferabile

Principala provocare o constituie transformarea sistemului ECTS într-un sistem de transfer și acumulare a creditelor (Berlin, 2003), ce determină:

- o mai mare transparență a programelor de studii;
- facilitează utilizarea obiectivelor de învățare, dobândite într-o altă instituție (din țară sau străinătate);
- facilitează utilizarea obiectivelor de învățare, dobândite în afara sistemului formal de educație;
- Ce subînțelegem prin “**obiective de învățare**”?

Sunt utilizate două metode:

- provine din cadrul global al SEÎS și se referă la – ceea ce studentul trebuie să dovedească că știe, înțelege și poate să facă (Andora, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Cipru, Finlanda, Malta, Turcia, Marea Britanie);
- provine din Cadrul European al Calificărilor – cunoștințe, abilități, competențe (Danemarca, Letonia, Norvegia, Muntenegru, Slovenia).
- implementarea sistemului de credite ECTS, ca sistem de transfer și acumulare, a câștigat mult teren, dar buna funcționare a sa, în contextul unei abordări mai obiective de orientare spre învățare, rămâne încă o provocare importantă.

ECTS: Sistemul European de credite transferabile

Principalele etape parcurse au fost:

- alocarea creditelor pe baza orelor de interacțiune student-cadru didactic;
- alocarea creditelor pe baza volumului de lucru depus de student;
- alocarea creditelor atât pe baza volumului de lucru depus de student, cât și pe baza atingerii obiectivelor de învățare (în funcție de competențele dobândite).

Creditele continuă să fie definite într-o mare varietate de forme, în funcție de numărul de ore de prezență sau pe baza unei combinații între numărul de ore de prezență și volumul de muncă depus.

Cadrul Național al Calificărilor

- Cadrul calificărilor descrie calificările din punct de vedere al nivelului, volumului de muncă, obiectivelor de învățare și al profilului angajatului.
- Cadrul calificărilor face ca sistemele de învățământ superior să fie mai transparente, să furnizeze puncte comune de referință pentru nivelurile calificărilor și să consolideze legăturile dintre calificări și obiectivele de învățare.
- În 2005 la Bergen a fost adoptat Cadrul general al calificărilor pentru SEÎS și s-au angajat până în 2010 să fie elaborat Cadrul Național, termen, care s-a dovedit a fi nereal. În 2009 la Leuven a fost stabilit până în 2012.
- Până în 2010 a fost implementat în Belgia, Danemarca, Germania, Irlanda, Olanda, Portugalia, România, Marea Britanie. Altele 13 țări – în anul 2012, celelalte țări vor finaliza în 2013-2014.
- Implementarea Cadrului Național al Calificărilor, funcționarea optimă a acestui instrument depinde de înțelegerea și de implementarea abordării obiectivelor de învățare. Acest aspect este departe de a fi realizat, iar progresul în acest domeniu este întârziat de numeroși factori. De exemplu, conceptul de „obiective de învățare” constituie încă subiectul multor interpretări, iar personalul din învățământul superior nu are întotdeauna acces la formare în acest domeniu.

Asigurarea calității

- Toate declarațiile și comunicatele ministeriale în Procesul Bologna au acordat o atenție deosebită asigurării calității învățământului superior.
- În 2003, Berlin, au fost recunoscute principalele responsabilități și au convenit asupra elementelor de bază, pe care sistemele de asigurare a calității ar trebui să se includă, până în 2005, și care cuprind:
  - o definiție a responsabilităților organelor și instituțiilor implicate;
  - evaluarea programelor și instituțiilor, inclusiv evaluarea internă și examinarea externă;
  - participarea studenților;
  - publicarea rezultatelor;
  - sistem de acreditare;
  - certificarea;
  - participarea, cooperarea și crearea de rețele la nivel internațional.

Modernizarea învățământului superior european

Asigurarea calității

- În 2005, Bergen, miniștrii au adoptat „Standardele și liniile directoare pentru asigurarea calității în SEIS”.
- În 2008 a fost stabilit Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR). Cu toate acestea, sistemele de asigurare a calității sunt foarte diverse în orientarea lor. Unele se concentrează, în prezent, pe o combinație de instituții și programe (24 țări), altele – numai pe programe (7 țări) sau numai pe instituții (4 țări).
- În sistemele, în care organismele/agențiile naționale responsabile de asigurarea calității au autoritatea de a permite sau de a interzice funcționarea unor programe și/sau unor instituții sau acolo, unde acestea consiliază guvernele în luarea unor astfel de decizii, este atins pragul minim în ceea ce privește calitatea.
- Agențiile pot să joace roluri, inclusiv acele de a oferi consiliere²³ și sprijin în probleme legate de îmbunătățirea calității.

Modernizarea învățământului superior european

Asigurarea calității

- Instituțiile de învățământ pot apela și la organisme de evaluare de peste hotare (ce și cere Uniunea Europeană), instituțiile având deplină libertate. Dar sunt țări (Moldova, Spania), în care instituțiile pot apela la agenții externe numai dacă au fost acreditate mai întâi de structuri, aparținând Sistemului Național.
- În standardele și liniile directoare europene pentru asigurarea calității în SEÎS se arată, că asigurarea calității ar trebui să se concentreze pe:
  - creșterea preocupării studenților, angajaților și societății față de calitate în învățământul superior;
  - acordarea autonomiei instituționale;
  - necesitatea ca asigurarea calității să fie adecvată scopului propus.
- Angajarea studenților în îmbunătățirea învățământului:
  - prezența lor în structurile de conducere ale agențiilor naționale;
  - prezența lor în echipele de analiză a calității;
  - participarea la pregătirea rapoartelor de autoevaluare;
  - participarea în procesul de luare a deciziilor.
- Implicarea angajaților a devenit o caracteristică a asigurării calității în multe sisteme naționale (28 țări). În 14 țări nu există cerințe privind implicarea angajaților.

Mobilitate

La Leuven (2009) s-au stabilit noile obiective: până în 2020, cel puțin 20% dintre absolvenți din SEÎS vor participa la o perioadă de studiu sau de formare profesională în străinătate.

- **Forme de mobilitate a studenților:**

- mobilitate de studiu finalizată cu obținerea unei diplome (mobilitate de termen lung);
- mobilitate efectuată pentru obținerea creditelor academice (mobilitate de termen scurt);
- alte forme de mobilitate (termen scurt), stagii sau plasament la lucru, sejururi de cercetare, școli de vară, cursuri de limbi străine, stagii de voluntariat.

- **Fluxuri de mobilitate a studenților**

- mobilități finalizate cu obținerea de diplome ale studenților din afara SEÎS către SEÎS;
- mobilități finalizate cu obținerea de diplome ale studenților din SEÎS către țările din afara SEÎS;
- mobilități finalizate cu obținerea de diplome și de credite ale studenților din interiorul SEÎS.

Mobilitate

Majoritatea țărilor mai mulți studenți trimit decât primesc.

Țările din sudul și estul Europei înregistrează mai mulți studenți la trimitere.

Țările vest-europene – un număr mai mare la primire (Austria – 16,94%, Elveția – 13,91% – cele mai ridicate rate la primire).

Media ponderată pe țări la primire este de 1,72%.

În Declarația de la Leuven (2009) se menționează, că mobilitatea ar trebui să conducă la obținerea unui echilibru între fluxurile de primire și de trimitere a studenților pe teritoriul SEÎS. Se socot echilibrate fluxurile de mobilitate în Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Norvegia, Polonia, România, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Ucraina.

Mobilități finalizate cu obținerea de credite

Singura sursă semnificativă, cel mai larg utilizată, în prezent este programul Erasmus.

Obiectivul Erasmus de a avea trei milioane de studenți, care au beneficiat de mobilități sau plasament, a fost atins în 2013. Programul Erasmus poate contribui la atingerea obiectivului de a avea 20% dintre studenți beneficiari de mobilități, până în 2020.

Mobilități finalizate cu obținerea unei diplome

Peste jumătate dintre studenți, care provin din statele SEÎS, aleg Marea Britanie, Germania, Franța, Austria ca țară de destinație;

Cipru și Liechtenstein – peste 50% pentru absolvenți, care au beneficiat de mobilități de trimitere finalizate cu diplomă;

Islanda, Irlanda, Slovacia, Malta înregistrează valori între 10% și 14%;

Media ponderată la nivelul țărilor este de 1,8%.

Măsuri de promovare și de sprijin pentru mobilitățile studențești

- Programe la nivel european: Erasmus, Tempus, Erasmus Mundus, CEEPUS, Nordic-Baltic NordPlus, care oferă subvenții pentru mobilitatea studenților;
- Programe la nivel național:
  - Jumătate din numărul țărilor din SEÎS dispun de o strategie națională sau un plan de acțiuni privind promovarea mobilității. Aceste țări acordă prioritate anumitor regiuni pentru derularea mobilităților studențești:
    - Danemarca – se concentrează asupra Chinei și a Statelor Unite;
    - Austria - spre SEÎS;
    - Slovenia - spre țările din vestul Balcanilor.
  - Mai puțin de jumătate dintre țările SEÎS au stabilit obiective specifice privind mobilitatea:
    - Austria – 50% din totalul absolvenților până în 2010;
    - Olanda – 172% până la sfârșitul anului 2013;
    - Germania – 50% dintre absolvenți, iar cel puțin 20% dintre aceștia – să studieze cel puțin un semestru într-o instituție străină.

Obstacole în calea mobilităților studențești:

- Finanțarea;
- Recunoașterea;
- Competențe lingvistice;
- Organizarea curriculumului/studiilor;
- Lipsa informației și a integrării;
- Situația personală a studenților.

Mobilitatea personalului universitar

- Toate declarațiile Bologna menționează mobilitatea personalului. La Leuven (2009) în declarație se dedică un paragraf mobilității cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de personal, subliniindu-se valoarea mobilității și necesitatea de a atrage personal înalt calificat în instituțiile de învățământ superior.
- Conceptul privind mobilitatea personalului nu este definit la nivel european. Discuțiile cu privire la mobilitatea personalului la nivel european sunt în curs de desfășurare, dar derulează cu dificultate.
- Unele schimburi de personal se realizează în cadrul programului Erasmus.
- La nivel național, toate sistemele, în afară de Belgia, Franța și Slovacia, includ mobilitatea personalului într-o strategie națională sau într-un plan de acțiune. Cu toate acestea, un procent mic de persoane este adevărat mobil.

Obstacolele în calea mobilităților personalului universitar

- Cunoștințele lingvistice;
- Chestiunile de ordin legal;
- Situațiile personale;
- Lipsa cursurilor predate într-o limbă străină în instituțiile de învățământ superior.

Măsuri înaintate spre rezolvare

- Finanțarea;
- Furnizarea de informații;
- Condițiile de muncă;
- Politica de imigrare;
- Cursurile de limbi străine.

Modernizarea învățământului superior european

Dimensiunile Autonomiei Universitare

Autonomia organizațională	libertatea universității de a-și stabili structura, forma de conducere și relațiile de subordonare și responsabilitate
Autonomia financiară	libertatea universității în procesul de acumulare a veniturilor și de alocare a resurselor financiare, stabilirea taxelor de studii, taxelor de cazare în cămine, taxelor la prestări servicii, de finanțare și cofinanțare a cercetărilor universitare, de utilizare și depozitare a resurselor financiare, utilizând proceduri proprii pentru gestiunea eficientă a lor
Autonomia resurselor umane	libertatea universității de a recruta și selecta potențialul uman calificat, responsabilitatea încheierii contractelor de muncă, stabilirea nivelului salariilor, sporului la salariu în funcție de valoarea potențialului uman
Autonomia academică	libertatea și responsabilitatea universității de a dezvolta programe proprii de studii, definirea structurii și conținutului curriculumului universitar, responsabilitatea asigurării calității acestor programe, a cercetărilor universitare, determinarea procedurilor de selecție a viitorilor studenți

Modernizarea învățământului superior european

THE EU A ASSESSMENT OF INSTITUTIONAL FREEDOM/ EVALUAREA A LIBERTĂȚII INSTITUȚIONALE (AUE): AUTONOMIA ORGANIZAȚIONALĂ – PUNCTAJ

1. U Kingdom 100%	7. Portugal 80%	15. Brandenburg 60%	26. Turkey 33%
2. Denmark 94%	8. Austria 78%	16. France 59%	27. Luxembourg 31%
3. Finland 93%	9. Hesse 78%	17. Hungary 59%	
4. Estonia 87%	10. Norway 78%	18. Italy 56%	
5. North Rhine- Westphalia 84%	11. Lithuania 75%	19. Spain 55%	
6. Ireland 81%	12. Nederland 69%	20. Sweden 55%	
	13. Poland 67%	21. Czech Rep 54%	
	14. Latvia 61%	22. Cyprus 50%	
		23. Iceland 49%	
		24. Slovakia 45%	
		25. Greece 43%	

High

**Medium
high**

**Medium
low**

Low

Modernizarea învățământului superior european

The EUA assessment of Institutional Freedom:

Academic autonomy-scores

1. Ireland 100%	11 Hesse 69%	21 Portugal 54%
2 Norway 97%	12 North Rhine- Westphalia 69%	22 Czech Rep. 52%
3 Un. Kingdom 94%	13 Brandenburg 67%	23 Netherlands 48%
4 Estonia 92%	14 Sweden 66%	24 Hungary 47%
5 Finland 90%	15 Poland 63%	25 Turkey 46%
6 Iceland 89%	16 Italy 57%	26 Lithuania 42%
7 Cyprus 77%	17 Spain 57%	27 Greece 40%
8 Luxembourg 74%	18 Denmark 56%	28 France 37%
9 Austria 72%	19 Slovakia 56%	
10 Switzerland 72%	20 Latvia 55%	

High, Medium High, Medium Low, Low

Modernizarea învățământului superior european

The EUA assessment of Institutional Freedom:

Financial auton.-scores

1 Luxembourg 91%	11 Ireland 66%	21 Czech Rep. 46%
2 Estonia 90%	12 Switzer. 65%	22 France 45%
3 Un. Kingdom 89%	13 Austria 59%	23 Turkey 45%
4 Latvia 80%	14 North Rhine-Westphalia 58%	24 Brandenburg 44%
5 Netherlands 77%	15 Finland 56%	25 Iceland 43%
6 Hungary 71%	16 Sweden 56%	26 Greece 36%
7 Italy 70%	17 Spain 55%	27 Hesse 35%
8 Portugal 70%	18 Poland 54%	28 Cyprus 23%
9 Slovakia 70%	19 Lithuania 51%	
10 Denmark 69%	20 Norway 48%	

High, Medium High, Medium Low, Low

Modernizarea învățământului superior european

The EUA assessment of Institutional Freedom:

Staff. autonomy - scores

1 Estonia 100%	11 Ireland 82%	21 Turkey 60%
2 Un. Kingdom 96%	12 Poland 80%	22 Brandenbg 55%
3 Czech Rep. 95%	13 Austria 73%	23 Slovakia 54%
4 Sweden 95%	14 Netherlands 73%	24 Italy 49%
5 Switzerland 95%	15 Iceland 68%	25 Cyprus 48%
6 Finland 92%	16 Norway 67%	26 Spain 48%
7 Latvia 92%	17 Hungary 66%	27 France 43%
8 Luxembourg 87%	18 Portugal 62%	28 Greece 14%
9 Denmark 86%	19 Hesse 61%	
10 Lithuania 83%	20 North Rhine-Westphalia 61%	

High, Medium High, Medium Low, Low

STRUCTURILE DE GUVERNARE DUBLĂ ȘI UNITARĂ

Rolul principal în luarea deciziilor revine:

- ❑ **Boardului/Consiliului** în Croația, Islanda și Luxemburg, Germania (în unele state);
- ❑ **Senatului** în Cehia, Estonia, Olanda și Germania (în unele state);
- ❑ În Portugalia și Letonia universitățile pot decide de a avea doar **un singur organ de conducere** sau de a mai crea **un organ consultativ**.
- ❑ **Sistemul unitar** este utilizat în Belgia/Comunitatea franceză, Danemarca, Finlanda, Franța, Grecia, Ungaria, Norvegia, Polonia, și Suedia.
- ❑ În Turcia, universitățile private au **un Consiliu de Administrație și Senat**, în timp ce universitățile de stat au **doar Senat**.

Într-o structură dublă:

- **Boardul/Consiliul** este adesea responsabil pentru deciziile strategice pe termen lung, cum ar fi:
  - aprobarea statului și planurilor strategice;
  - alegerea rectorului și prorectorilor;
  - alocarea bugetului.

- **Senatul** este cel mai des responsabil de problemele academice, cum ar fi:
  - aprobarea curriculei și gradelor;
  - promovarea personalului.

EXEMPLUL EUROPEAN

În majoritatea universităților europene guvernarea este exercitată după următorul model:

- în fruntea universității se află Rectorul ales fie de Senat, fie de întreg colectivul;
- Rectorul numește Vicerectorii;
- Decanii se aleg pe cale democratică de colectivele facultăților;
- Rectorul, Vicerectorii și Decanii sunt profesori universitari în exercițiu;
- Rectorul în universitățile europene tradițional este personalitatea care se alege în funcție de criterii stabile, de obicei acestea sunt: *vârsta, experiența, autoritatea didactico-științifică.*

Modernizarea învățământului superior european

Concluzii:

- studiile superioare nu mai sunt studii “de elită”, ci devin studii de masă, reducând calitatea proceselor și produselor învățământului;
- funcția principală a sistemului de învățământ încetează de a mai fi transmisivă, revine funcția constructivă; componenta predare cedează locul componentei învățare; se schimbă rolurile educatorului și a educatului;
- democratizarea învățământului la nivel de sistem (autonomia universitară) și la nivel de proces (autonomia cadrelor didactice);
- internaționalizarea pieței de muncă, a mobilității studenților și cadrelor didactice; recunoașterea studiilor și calificărilor;
- umanizarea învățământului – asigurarea dezvoltării libere a personalității, studentul devine actor al propriei învățări;
- informatizarea procesului de formare, dezvoltarea învățământului la distanță;
- reducerea duratei de acomodare a absolvenților pe piața forței de muncă.

**Vă mulțumesc pentru
atenție!**